

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 89/09-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. marca 2009 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. R. Š., H., zastúpenej advokátom JUDr. R. S., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 10/2005 a postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 122/2008 a jeho rozsudkom zo 4. decembra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. R. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. februára 2009 doručená sťažnosť Mgr. R. Š., H. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. R. S., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej

len „ústava“) postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 10/2005 a postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 122/2008 a jeho rozsudkom zo 4. decembra 2008 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

Sťažovateľka podala okresnému súdu žalobu, ktorou sa domáhala určenia neplatnosti okamžitého zrušenia pracovného pomeru zo strany jej zamestnávateľa (ďalej len „žalovaný“). Konanie bolo vedené okresným súdom pod sp. zn. 17 C 10/2005. Okresný súd rozsudkom č. k. 17 C 10/2005-248 z 31. marca 2008 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) zamietol žalobu sťažovateľky a uložil jej povinnosť nahradiť trovy konania žalovanému.

Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie.

Krajský súd svojím rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu.

Sťažovateľka v úvode sťažnosti ako porušovateľa svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy označila krajský súd, pričom v odôvodnení svojej sťažnosti uviedla, že k porušeniu jej základného práva malo dôjsť tak rozsudkom okresného súdu, ako aj rozsudkom krajského súdu, a podrobne uviedla, v čom vidí nesprávnosť právnych záverov okresného súdu aj krajského súdu, ktorý sa stotožnil so závermi okresného súdu.

V návrhu na rozhodnutie ústavného súdu sťažovateľka uviedla: „... žiadam aby Ústavný súd vo svojom rozhodnutí vyslovil, že konaním Okresného súdu Nitra vo veci 17C/10/2005 a Krajského súdu Nitra vo veci 8 Co/122/2008 bolo porušené právo na súdnu ochranu sťažovateľky... Zrušuje sa rozsudok Krajského súdu Nitra spisová značka 8 Co/122/2008 v celom rozsahu a prikazuje sa Krajskému súdu Nitra, aby vo veci znova konal a rozhodol.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci (v tomto prípade všeobecným súdom v občianskoprávnom konaní) nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

V súlade s už uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť

sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že 1. júna 1997 vymenovaním za riaditeľku žalovaného vtedajším zriaďovateľom Okresným úradom v Komárne vznikol sťažovateľke pracovný pomer so žalovaným (K. s. v H.). V súlade s § 252 ods. 1 Zákonníka práce sa pracovný pomer sťažovateľky založený vymenovaním (dňom účinnosti Zákonníka práce od 1. apríla 2002) zmenil na pracovný pomer založený pracovnou zmluvou, pričom jej druh práce bol kvalifikovaný ako „riaditeľka“.

Po prechode zriaďovateľskej pôsobnosti žalovaného na Nitriansky samosprávny kraj tento odvolal sťažovateľku z funkcie riaditeľky 30. júna 2004.

Sťažovateľka sa v súdnom konaní vedenom Okresným súdom Galanta domáhala voči Nitrianskemu samosprávnemu kraju určenia neplatnosti jej odvolania z funkcie riaditeľky žalovaného. Okresný súd Galanta svojím rozsudkom č. k. 8 C 255/2004-88 z 2. novembra 2005 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 11 Co 13/2006 z 11. októbra 2006 zamietol návrh sťažovateľky, pričom dôvodom zamietnutia návrhu bolo nepreukázanie naliehavého právneho záujmu na takomto určení neplatnosti odvolania sťažovateľky z funkcie.

Sťažovateľka sa po odvolaní z funkcie riaditeľky v období od 1. júla 2004 do 30. septembra 2004 nedostavila na svoje pracovisko napriek opakovaným výzvam jej zamestnávateľa – žalovaného.

Pre neospravedlnenú absenciu v práci od 1. júla 2004 do 29. septembra 2004 (ktorú žalovaný vyhodnotil ako závažné porušenie pracovnej disciplíny) žalovaný so sťažovateľkou okamžite skončil pracovný pomer (sťažovateľke bolo okamžité skončenie pracovného pomeru doručené 11. októbra 2004, pozn.).

Žalobou podanou Okresnému súdu Komárno 20. októbra 2004 sa sťažovateľka

domáhala voči žalovanému (K. s. v H.) určenia neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru. Vec bola po vylúčení sudcov Okresného súdu Komárno prikázaná na prerokovanie okresnému súdu. Okresný súd svojím rozsudkom zamietol žalobu sťažovateľky a po odvolaní sťažovateľky krajský súd svojím rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľky s právnymi závermi všeobecného súdu (okresného súdu aj krajského súdu) v konaní o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru so sťažovateľkou, ktoré sa podľa nej opierajú o nesprávny výklad a aplikáciu zákonných ustanovení a sú v rozpore so skutkovým stavom veci.

Sťažovateľka tvrdí, že neporušila závažným spôsobom pracovnú disciplínu tým, že sa nedostavila na svoje pracovisko v období od 1. júla 2004 do 29. septembra 2004, pretože jej neprítomnosť na pracovisku bola spôsobená prekážkou v práci na strane žalovaného. Táto prekážka v práci mala spočívať v tom, že sťažovateľke nebolo umožnené vykonávať druh práce dojednaný v jej pracovnej zmluve (riaditeľku). Tento druh práce sa podľa jej tvrdenia odvolaním z funkcie zo strany zriaďovateľa žalovaného nezmenil.

Sťažovateľka namietala aj skutočnosť, že odvolaním z funkcie riaditeľky nezaniklo jej postavenie štatutárneho zástupcu, pričom dôvodila, že uvedené vyplýva z nezmeneného druhu práce v pracovnej zmluve, ku zmene ktorej odvolaním z funkcie nedošlo. V nadväznosti na uvedené považovala sťažovateľka samotný právny úkon okamžitého skončenia pracovného pomeru urobený novou riaditeľkou žalovaného za neplatný z dôvodu, že ona bola štatutárnym orgánom odporcu, preto podľa zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov s ňou mohol okamžite skončiť pracovný pomer len Nitriansky samosprávny kraj ako zriaďovateľ.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla: *„Oddeľovanie druhu vykonávanej práce od funkcie štatutárneho orgánu ako sa to v rozsudku snaží vysvetliť Krajský súd Nitra, je... účelové vysvetlenie... ak je niekto riaditeľom organizácie oprávneným podľa náplne práce*

organizáciu riadiť prijímať zamestnancov robiť za organizáciu právne úkony, potom je aj jeho štatutárom... súdy... vôbec nerešpektovali ustanovenie... Zákonníka práce... že obsah pracovnej zmluvy možno zmeniť len dohodou zamestnanca a zamestnávateľa. Teda vylučuje sa zmena pracovnej zmluvy odvolaním, čo je jednostranný právny úkon. Nerešpektovali ani tú skutočnosť, že osoba ktorá urobila predmetný právny úkon nemala naň oprávnenie.“

Ústavný súd v prvom rade uvádza, že preskúmanie postupu a rozsudku okresného súdu patrilo do právomoci krajského súdu na základe opravného prostriedku prípustného proti rozsudku okresného súdu, ktorý sťažovateľka aj využila. Preto sťažnosť sťažovateľky smerujúcu voči postupu okresného súdu ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu nedostatku jeho právomoci na jej preskúmanie.

V danej veci prináleží ústavnému súdu preskúmať len postup a rozsudok krajského súdu.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu nie je v právomoci ústavného súdu zásadne preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaniach, ktoré im predchádzali, alebo samotných rozhodnutiach došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného

práva alebo slobody (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a zároveň by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Ústavný súd po preskúmaní rozsudku krajského súdu konštatuje, že v ňom nemožno ustáliť prvky arbitrárnosti, ktoré by nasvedčovali nesprávnosti skutkových a právnych záverov namietaných sťažovateľkou alebo ktoré by spočívali v nedostatočnom zistení skutkového stavu veci, nesprávnych právnych záveroch, či nedostatočnom odôvodnení záverov krajského súdu.

Ústavný súd poznamenáva, že odôvodnenie rozsudku krajského súdu je veľmi podrobné, dôsledné a vyčerpávajúce. Krajský súd sa vysporiadal so všetkými skutočnosťami, ktoré tvoria obsah sťažnosti sťažovateľky. Sťažovateľka neuviedla vo svojej sťažnosti žiadne argumenty, ktoré by boli spôsobilé spochybníť správnosť a ústavnosť záverov krajského súdu.

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že tento sa podrobne a dôsledne vysporiadal so splnením zákonných podmienok okamžitého skončenia pracovného pomeru zo strany žalovaného so sťažovateľkou, keď zdôraznil, že žiadne prekážky na strane žalovaného nebránili sťažovateľke v splnení si pracovnej povinnosti spočívajúcej vo včasnom príchode na pracovisko, a uviedol: *„základným predpokladom plnenia jednej zo základných právnych povinností zamestnanca... je včasný príchod na pracovisko, ako miesto výkonu práce dohodnuté účastníkmi v pracovnej zmluve a povinnosť zamestnanca byť k dispozícii zamestnávateľovi, ako základný predpoklad výkonu práce. Z hľadiska naplnenia skutkovej podstaty pre okamžité skončenie pracovného pomeru... v danej veci podstatná je skutočnosť, že od 1. 7. 2004 navrhovateľka do práce nenastúpila, nedostavila sa na pracovisko a neplnila si svoje základné právne povinnosti zamestnanca, pričom jej v tom nebránili prekážky na strane zamestnanca.“*

Ústavný súd nevidí žiadne prvky arbitrárnosti ani v právnom závere krajského súdu

o zániku postavenia sťažovateľky ako štatutárneho orgánu, a to napriek tomu, že týmto odvolaním dojednaný druh práce v pracovnej zmluve „riaditeľka“ zostal nezmenený. Krajský súd v nadväznosti na tento záver uviedol: *„odporca ako zamestnávateľ navrhovateľky bol oprávnený na právny úkon – okamžitého skončenia pracovného pomeru s navrhovateľkou ako zamestnankyňou, ktorá... v čase tohto právneho úkonu už nemala postavenie štatutárneho orgánu... nebol dôvod na postup podľa § 4 Zák. č. 552/2003 Z. z. O výkone prác vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov.“*

Podľa krajského súdu nebolo sporným, že odvolaním sťažovateľky z funkcie riaditeľky žalovaného nedošlo ku skončeniu jej pracovného pomeru a ani ku zmene druhu práce vyplývajúceho z pracovnej zmluvy. Krajský súd však dodal, že *„navrhovateľka odvolaním z funkcie riaditeľky, ako štatutárneho zástupcu odporcu, v postavení zamestnanca odporcu, prestala spĺňať požiadavky na výkon tejto funkcie podľa § 42 ods. 2 ZP... by bol daný dôvod výpovede zo strany zamestnávateľa podľa § 63 ods. 1 písm. d) bod 2 ZP, za predpokladu ustanoveného v § 63 ods. 2 ZP, pokiaľ by však nedošlo medzi účastníkmi k dohode o inej vhodnej práci pre navrhovateľku. S poukazom na... konanie navrhovateľky dohoda o inej vhodnej práci medzi účastníkmi konania ani nebola reálne možná. Nitriansky samosprávny kraj realizoval svoje zákonné právo, keď navrhovateľku odvolal z funkcie. Toto jeho rozhodnutie je platné, nebolo zrušené alebo zmenené a bez účasti NSK v konaní platnosť tohto rozhodnutia – uznesenia NSK – súd ako predbežnú otázku ani riešiť nemohol. I keď v dôsledku tohto postupu navrhovateľka stratila pracovnú náplň riaditeľky, jej pracovný pomer trval... Keďže sa však nesnažila riešiť s odporcom svoje nové pracovné zaradenie, v tomto smere zostala pasívna, nevyvinula žiadnu aktivitu ani tú minimálnu, aby chodila do práce, čo je základnou povinnosťou pracovníka vyplývajúcou z pracovnej zmluvy. Za tejto situácie potom nie je možné vykladať na ťarchu odporcu, že vytvoril navrhovateľke prekážky v práci.“*

Podľa názoru ústavného súdu skutočnosť, že sa sťažovateľka nestotožňuje s právnym názorom okresného súdu a krajského súdu a ich právnym záverom, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a neznamená ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecných súdov svojím vlastným.

O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu rozsudok krajského súdu takýmto nie je.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľky v časti smerujúcej voči postupu a rozsudku krajského súdu odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá v celom rozsahu, ústavný súd o ďalších nárokoch na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2009